herpy

ORMAR

Baird's Ratsnake

Pantherophis bairdi

Pantherophis bairdi är en smal och elegant snok från de torra, steniga trakterna i västra och centrala Texas och nordöstra Mexiko. Den är orangegul till gul med fyra mörka ränder längs kroppen, blir 65-140 cm och klättrar både i buskar och bland klippor. Den är härdig, äter villigt och passar också för nybörjare.

Familj: Colubridae Tidigare namn: *Elaphe bairdi; Coluber bairdi*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**65-140 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**12-20 år**
Aktiv	**På dagen, i skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande, klipplevande och marklevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Vintervila	**17-22 °C** 10-11 veckor
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-60 mån.**
Kullstorlek	**5-10 ägg**
Inkubation	**60-65 dagar** vid 28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pantherophis bairdi är en smal, ogiftig snok med ovalt huvud och runda pupiller. Grundfärgen är orangegul till klargul eller en mörkare laxfärg, och från nacken till svansen löper fyra mörka ränder. Buken är grå till gul och blir mörkare mot svansen. Det vetenskapliga artnamnet *bairdi* hedrar den amerikanske naturforskaren Spencer Fullerton Baird.

Vuxna djur mäter 65-140 cm inklusive svans. Nykläckta ungar är omkring 30 cm. Arten är nära besläktad med *Pantherophis obsoletus*. Där de två möts uppstår ibland korsningar, men de glider inte gradvis över i varandra, och därför räknas de som två egna arter. *P. bairdi* har tidigare förts som underart av *P. obsoletus* och heter *Elaphe bairdi* i äldre litteratur.

I naturen är den svår att hitta och dåligt utforskad. I fångenskap finns det enstaka färgvarianter, men vägledningen här gäller arten i dess naturliga färg. Unga djur kan vara nervösa och defensiva, men blir som regel lugna med tiden.

Utbredning och livsmiljö

Pantherophis bairdi lever i sydvästra och centrala Texas, särskilt i Big Bend-regionen och Trans-Pecos, och söderut in i norra Mexiko i delstaterna Coahuila, Nuevo León och Tamaulipas. Typlokalen ligger i Apache Mountains vid Fort Davis i Jeff Davis County, Texas.

Arten förekommer tillsammans med *Pantherophis obsoletus* i delar av området. Den är svår att hitta i naturen, men bedöms som inte hotad.

> **Naturlig utbredning:** USA och Mexiko.

LIVSMILJÖ

Pantherophis bairdi föredrar torra, steniga livsmiljöer. Den finns i klippiga raviner, på kalkstenssluttningar och i buskmark i Chihuahuaöknen och i bergstrakter också i skogsklädda områden upp till omkring 2.000 m. Klimatet har varma somrar, svala nätter och lite nederbörd, och djuren söker ofta skydd i springor mellan stenar och i gnagarhål.

Arten är delvis trädlevande och klättrar både på klippväggar och i buskar. Aktivitetsmönstret är dåligt känt: den är aktiv på dagen under de mildare perioderna, men undviker middagsvärmen och är på sommaren förmodligen mest framme i skymningen och på natten. Bytet är först och främst gnagare och fåglar, och ungarna tar också ödlor. Under den kalla årstiden drar den sig tillbaka i springor och grottor och vilar i flera månader.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara begränsad kunskap om skötseln av just *Pantherophis bairdi*. Den sköts som de nära besläktade *Pantherophis guttatus* och *Pantherophis obsoletus*, som har nästan samma krav.

En vuxen *Pantherophis bairdi* behöver ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Arten är aktiv och klättrar, så höjden är viktig. Större är alltid bättre. Arten ska hållas enskilt. Ungar kan bo i en liten låda eller ett mindre terrarium med många täta gömslen, men ska snabbt över i något större.

Inred med minst två gömslen, ett i den varma och ett i den svala änden, plus ett fuktigt gömställe för hudömsning. Lägg till kraftiga grenar, korkbark och stenar, så att ormen kan klättra och krypa mellan klippor. Som botten passar en blandning av matjord, kokosfibrer och lite leksand, eller aspspån. Ta bort avföring direkt och byt botten helt var 3:e-4:e månad. Undvik spån av tall och ceder, eftersom de aromatiska oljorna kan skada ormen.

Terrariet ska ha ett lock som kan låsas. Arten är en ihärdig upptäckare, och en orm i den här storleken hittar varje springa. Terrarier med frontdörrar och låst lock är säkrast.

TEMPERATUR

Det ska finnas en tydlig temperaturgradient, så att ormen själv kan välja. På dagen ska det vara 24-27 °C i terrariet, i den svala änden ner till 22 °C, och solplatsen ska vara 30-32 °C. På natten sjunker temperaturen till 18-21 °C, och värmen stängs av. Ungar under ett år ska också ha lite värme på natten.

Använd en halogenspot eller en annan glödlampa över en gren eller sten, så att ormen kan lägga sig i värmen. Under ett gömställe vid solplatsen kan det kompletteras med en värmematta, men den ska alltid styras av en termostat. Mät med digitala termometrar med givare: en på solplatsen och en i den svala änden. Håll värmekällan utom räckhåll för ormen, så att den inte kan bränna sig.

Under den svala årstiden kan djuren få en vintervila på 17-22 °C i omkring tio veckor mitt på vintern med kortare dagar. Vilan är inte nödvändig för skötseln, men vanlig vid avel. Bara friska djur i god kondition ska i vintervila.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 40-60 %. Siffran är lånad från den nära släktingen *Pantherophis guttatus*, eftersom det inte finns uppmätta siffror för arten själv. Arten kommer från torra trakter och tål lägre fukt än många andra snokar, men ett fuktigt gömställe är nödvändigt vid hudömsningen. Fyll gömstället med fuktig sphagnum och byt det regelbundet, så att det inte blir möglat. När ormens färg blir matt och ögonen blir blåaktiga kan terrariet dimmas lätt med vatten av rumstemperatur tills hudömsningen är över.

En stor, tung vattenskål med friskt vatten ska alltid stå framme. Ormen dricker ur skålen och kan också lägga sig i den. Välj en skål som inte välter och skrubba den varje vecka. God ventilation är viktigare än hög fukt, eftersom blöt botten och stillastående luft ger mögel och luftvägsinfektioner.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Pantherophis bairdi behöver en tydlig dag och natt. Ljuset är tänt omkring 12 timmar om dygnet och följer gärna årstiderna, styrt av en timer. Nattljus är onödigt och kan störa dygnsrytmen.

Arten kan leva utan UVB, men UVB rekommenderas, eftersom det gynnar både välbefinnande och hälsa. Liksom de besläktade *Pantherophis*-arterna hör den till Ferguson-zon 2. Använd ett T5 HO-rör på 5-6 % över den varma änden och sikta på ett UV-index på 2-3 på solplatsen. Med rör över ett nät är avståndet från röret till ormens rygg ca 25-30 cm, utan nät ca 30-35 cm. Mät helst med en UV-mätare. Ordna skugga och gömslen i resten av terrariet och byt röret var 12:e månad. Glas och plast framför röret stoppar UVB.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Pantherophis bairdi äter hela, frysta och upptinade gnagare. Möss är det mest använda fodret, och större djur får små råttor. Dagsgamla kycklingar, vaktlar och vaktelägg ger omväxling. Levande byte avråds, eftersom gnagaren kan skada ormen. Nykläckta ungar äter första gången efter sin första hudömsning.

Bytet får högst vara 1,5 gånger så brett som ormens bredaste ställe. Flera byten tillsammans får högst väga omkring 10 % av ormens vikt. Riktgivande matningsintervall:

- Nykläckta ungar och unga djur: var 5:e-7:e dag.
- Halvvuxna djur: var 7:e-10:e dag.
- Vuxna djur: var 10:e-14:e dag.

Tina bytet långsamt i kylskåp och värm det till rumstemperatur eller något över i en sluten påse i varmt vatten strax före matning, aldrig i mikrovågsugn. Väg ormen varje månad och anpassa intervall och storlek så att vikten håller sig jämn. Pudra bytet lätt med ett kombinerat kalk- och vitamintillskott ibland, särskilt utan UVB. Använd aldrig vildfångade gnagare, som kan överföra sjukdomar och parasiter.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

BETEENDE OCH HANTERING

Pantherophis bairdi är nyfiken, aktiv och en skicklig klättrare. Unga djur är snabba och kan vara nervösa och defensiva: de kan slå med svansen, snappa och avge stinkande sekret. De blir som regel lugna med regelbunden, stilla hantering, men enstaka djur behåller en defensiv natur hela livet.

Låt ett nytt djur vänja sig i två veckor och äta regelbundet innan det hanteras. Börja med högst 5 minuter åt gången och öka gradvis. Hantera 1-2 gånger i veckan. Lyft ormen underifrån, stötta så mycket av kroppen som möjligt och ta aldrig tag i svansen. Vänta minst 48 timmar efter en måltid, så att ormen inte kräks, och hantera den inte under hudömsningen: med blåaktiga ögon ser den dåligt och är mer defensiv.

Arten är solitär och ska hållas ensam.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar och honor kan inte skiljas åt utifrån på ungar. Könsbestämningen kräver en sond eller erfarenhet och bör utföras av en erfaren person eller veterinär. Vuxna hanar är slankare än honorna och har en längre och tjockare svansrot. Djuren blir könsmogna efter 2-5 år, hanarna något före honorna; storlek och kondition betyder mer än åldern. Honan ska vara vuxen och i god kondition innan hon sätts i avel.

PARNING

Parningen sker på våren efter en sval vintervila på 17-22 °C i omkring tio veckor med korta dagar, i lugn och utan starkt ljus. Därefter värms djuren gradvis upp igen och matas väl. Tillvägagångssättet är detsamma som för de besläktade *Pantherophis*-arterna.

Djuren sätts ihop parvis. Flera hanar får inte sättas ihop med en hona, eftersom de slåss om henne. Hanen söker upp honan via doft och beröring.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ägg under försommaren eller midsommaren, några veckor efter parningen. Kullen är på upp till omkring 10 ägg. Antalet kullar per år är inte dokumenterat. Vintervila, ruvningstid och ruvningstemperatur är inte heller dokumenterade för arten, och siffrorna här är lånade från de nära släktingarna *Pantherophis guttatus* och *Pantherophis alleghaniensis*.

Ge honan en äggläggningslåda med fuktig sphagnum eller vermikulit och en öppning, så att hon kan gräva sig in och lägga äggen. Flytta äggen till kläckmaskinen efter läggningen. Honan ska ha rikligt med foder efteråt, eftersom läggningen tär på henne.

INKUBATION

Äggen flyttas utan att vändas till en låda med vermikulit blandad med vatten i lika viktdelar eller med fuktig perlit, så att de ligger i samma ställning som i lådan. Lådan ska ha små lufthål och stå i en kläckmaskin vid omkring 28 °C med hög luftfuktighet.

Äggen kläcks efter 60-65 dagar vid denna temperatur; vid lägre temperatur tar det längre tid. Ungarna skär sig ut med en äggtand. Ägg som faller ihop eller blir möglade kasseras först när det är tydligt att de är döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar mäter omkring 30 cm och ömsar hud innan de börjar äta. Håll dem enskilt i små, säkra terrarier med täta gömslen, ett fuktigt gömställe och en vattenskål. Erbjud en liten, nyfödd mus var 5:e-7:e dag när de har ömsat hud.

Väg och mät ungarna regelbundet. De växer jämnt och är vuxna efter 2-5 år. Ungarna får inte hållas ihop, eftersom snokar av släktet kan äta mindre artfränder.

Hälsa och vanliga misstag

Pantherophis bairdi är härdig, och de flesta problem beror på fel värme, fukt eller utfodring. De typiska felen är:

- Övervikt vid för tät eller för stor utfodring. Väg ormen varje månad och minska om kroppen blir rund.
- Kräkning om ormen hanteras för nära en måltid eller blir kall. Ge ro i minst 48 timmar efter matning och vänta minst en vecka med nästa måltid efter en kräkning.
- Dålig hudömsning med hudrester på ögon och svansspets när luften är för torr. Ge ett fuktigt gömställe och en vattenskål.
- Kvalster och fästingar, som syns som små svarta eller röda prickar på ormen och i vattenskålen. De kräver behandling och noggrann rengöring av terrariet.
- Inälvsmaskar och andra parasiter, som visar sig genom slöhet, viktnedgång och stinkande eller blodig avföring. Nya djur bör hållas i karantän.
- Luftvägsinfektioner med väsande andning och slem från näsa och mun, ofta på grund av fuktigt terrarium och för låg temperatur.
- Skador från värmekällor som inte är säkrade.

Ett friskt djur har klara ögon, slät hud och ett fast grepp. Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om ormen inte vill äta på flera veckor, tappar vikt eller har problem med andningen eller huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/ormar/pantherophis-bairdi